
Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Tekst 1

Maximumscore 2

- 1 a. herder 1
b. pellis, baculum, fistula 1
Elke toevoeging maakt het antwoord fout.
Alleen indien alle drie de antwoorden goed zijn, een scorepunt toekennen.
Onjuist: cannis, onus, boves.

Maximumscore 2

- 2 a. omdat Apollo verliefd is / in de muziek verdiept is 1
b. de runderen dwalen (onbewaakt) af 1

Maximumscore 2

- 3 a. listig 1
b. sua en occultat 1
Bij b. alleen een scorepunt toekennen, indien beide antwoorden juist zijn.

Maximumscore 2

- 4 a. zwijgen (over de diefstal) / zeggen dat hij niets gezien heeft 1
b. (furtoque) silentia deme (regel 700) 1

Maximumscore 2

- 5 1 scorepunt toekennen voor elke geheel goed gescandeerde regel.

Maximumscore 2

- 6 a. accepta 1
b. vaccam (regel 694); onjuist praemia (regel 694) 1

Maximumscore 1

- 7 Atlas × ...
I
Maia × Jupiter
I
Mercurius
Goed rekenen: een eenduidige beschrijving van de familierelatie.

Maximumscore 1

- 8 Omdat hij spreekt, wordt hij veranderd in een steen die niet kan spreken. / Hij heeft wijzend naar een steen gezegd dat deze eerder de diefstal zou verraden dan hij; daarop wordt hij zelf veranderd in een steen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 9 Mercurius lokt de misdaad van Battus uit (om hem vervolgens te kunnen straffen). / Mercurius vindt het leuk om Battus te straffen. / Mercurius heeft leedvermaak.

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 2	
Maximumscore 1	
10 ■ c	
Maximumscore 2	
11 □ a. We spreken van dramatische ironie wanneer een personage uit een verhaal minder informatie heeft dan degene die het verhaal leest/hoort	<u>1</u>
b. Jason zal later (in Korinthe) met een andere vrouw trouwen	<u>1</u>
Maximumscore 2	
12 □ a. op Medea (zelf)	<u>1</u>
b. op de situatie (of een omschrijving daarvan)	<u>1</u>
Tekst 3	
Maximumscore 1	
13 □ Omdat zij geen deel hebben gehad aan de dood van / moord op Orpheus. / Omdat de Bacchanten die Orpheus hebben gedood, er niet bij zijn. Indien in het antwoord niet verwezen wordt naar de dood van Orpheus, geen scorepunt toekennen.	
Maximumscore 1	
14 □ In regels 85–88 staat dat Bacchus samen met / in gezelschap van saters en Bacchanten uit Griekenland kwam (en hen dus niet pas in Klein-Azië aantrof). Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 1	
15 □ Silenum (regel 99) altore (recepto) (regel 101) Alleen indien beide antwoorden juist zijn, 1 scorepunt toekennen.	
Maximumscore 4	
16 □ a. Prospectie betekent een verwijzing naar wat komen gaat / de afloop van het verhaal. De wens die Midas mag doen zal schadelijk / niet nuttig voor hem zijn Of woorden van overeenkomstige strekking	<u>1</u>
b. (quamvis) non aureus illo tempore (nec caris erat invidiosus harenis) (regels 87–88)	<u>1</u>
c. male usurus (donis) (regel 102)	<u>1</u>
nocitura (munera) (regel 104)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
17 □ • anafoor: postibus - postes; niet fout rekenen palmas - palmis / undis - unda • chiasme: palmas - undis x unda - palmis • enjambement: si postibus altis admovit digitos • hyperbaton: arentes aristas / demptum pomum / liquidis undis Indien 3 antwoorden goed, 2 scorepunten toekennen. Indien 2 antwoorden goed, 1 scorepunt toekennen. Indien 1 of geen antwoord goed, geen scorepunt toekennen.	
Maximumscore 2	
18 □ a. Bacchus	<u>1</u>
b. In het antwoord moet de gelijkstelling auctor muneris = Bacchus = wijn tot uitdrukking komen	<u>1</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

- 19 Twee van de onderstaande antwoorden:
- copia nulla famem relevat (regel 129)
 - invisio auro (regel 130)
 - specioso damno (regel 133)
- Onjuist: sitis urit (regels 129–130)
Per goed antwoord 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 20 a. Hij moet berouw tonen / hij moet vergiffenis vragen. 1
Onjuist: hij moet medelijden hebben.
- b. peccavimus (regel 132) / peccasse fatentem (regel 134) / da veniam (regel 132) 1
Onjuist: alleen peccasse / veniam.

Maximumscore 2

- 21 • male optato (auro) (regel 136) 1
• (elue) crimen (regel 141) 1

Tekst 4 en 3

Maximumscore 1

- 22 vix(que) sibi credens (regel 108)

Maximumscore 1

- 23 het gewicht / de zwaarte
Onjuist: de kleur.

Maximumscore 1

- 24 Bij Hughes begint Midas al te vermoeden dat er iets mis is wanneer hij een korenaar plukt. Bij Ovidius heeft Midas pas door dat zijn wens hem fataal kan worden wanneer hij aan tafel zit en probeert te eten.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Achtergronden

Maximumscore 2

- 25 Actaeon zag bij toeval Diana naakt bij het baden en voor straf werd hij veranderd in een hert (waarna zijn eigen honden hem verscheurden).
Zo zou Ovidius toevallig getuige zijn geweest van een compromitterende situatie waarbij de dochter van Augustus / het keizerlijk hof betrokken was. Voor straf werd hij verbannen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.
Alleen indien de belevenissen van beide personen in het antwoord voorkomen,
2 scorepunten toekennen.
Geen deelscores toekennen.

Afbeelding

Maximumscore 2

- 26 • Op de grond ligt (het lijk van) Orpheus,
• vrouwen / Maenaden gooien stenen naar hem,
• zijn lier drijft op het water,
• een slang / draak nadert (het lijk van) Orpheus.
Onjuist: Jason is verslagen door de draak, woedende vrouwen / Medea gooien / gooit stenen naar hem, op de achtergrond ligt Corinthe.
Indien 3 antwoorden goed, 1 scorepunt toekennen.
Indien 2 of minder antwoorden goed, geen scorepunt toekennen.

Antwoordmodel voor de vertaling

Antwoorden	Deel-scores
<i>Het praesens historicum mag zowel met een o.t.t. als met een o.v.t. worden weergegeven.</i>	
Kolon 27	
Maximumscore 2	
Intrant iussae cum Colchide limina natae Zoals hun bevolen was waren de / zijn dochters / kinderen samen met de Colchische / Medea de slaapkamer binnengegaan	
ze gingen binnen	<u>1</u>
cum: toen / omdat / hoewel	<u>0</u>
Colchis	<u>0</u>
van / aan de dochter	<u>0</u>
de slaapkamer was betreden	<u>0</u>
Kolon 28	
Maximumscore 1	
ambierantque torum. en zij waren rond het bed gaan staan.	
zij gingen staan	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27, hier niet opnieuw fout rekenen. vermijden / om steun vragen	<u>0</u>
koord / lint / spier / stier	<u>0</u>
Kolon 29	
Maximumscore 2	
"Quid nunc dubitatis inertes? "Wat / waarom aarzelen / twijfelen jullie nu (opeens) traag?	
Niet fout rekenen: onhandig / zwak / dom Niet fout rekenen: inertes opgevat als vocativus.	
wie	<u>0</u>
nunc niet vertaald	<u>1</u>
jullie aarzelden	<u>0</u>
Indien ook in kolon 33, 34, 35 en 46, dit steeds fout rekenen tot een maximum van 5 scorepunten.	
nutteloos / zinloos	<u>1</u>
wat betwijfelen jullie	<u>1</u>
waarom aarzelen de tragen	<u>0</u>
waarom betwijfelen jullie de dommen	<u>0</u>
Kolon 30	
Maximumscore 2	
Stringite" ait "gladios Trek(t) " zei zij "de / jullie zwaarden	
jullie trekken / trokken	<u>0</u>
Indien ook in kolon 31, 36, 37 en 38, dit steeds fout rekenen tot een maximum van 5 scorepunten.	
samentrekken / verwijderen / (licht) verwonden	<u>0</u>
hij (zei)	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 31 Maximumscore 2 veteremque haurite cruorem, en vergiet het oude bloed,	
van de oude	<u>0</u>
verbieden	<u>0</u>
jullie vergieten / vergoten	<u>0</u>
opdrinken / verzwakken / scheppen	<u>0</u>
Kolon 32 Maximumscore 3 ut repleam vacuas iuvenali sanguine venas. opdat ik (weer) de lege aderen vul met bloed van een jonge man / jong bloed.	
Niet fout rekenen: opdat ik zal vullen	
zodat	<u>2</u>
zodra / toen / zoals	<u>1</u>
jij maakt leeg	<u>0</u>
komen / vergiffenis	<u>0</u>
de aderen van een jonge man	<u>0</u>
Kolon 33 Maximumscore 3 In jullie handen is / ligt het leven en de leeftijd van jullie / de vader. In manibus vestris vita est aetasque parentis.	
schimmen	<u>0</u>
schare / troep	<u>1</u>
in de / jullie handen ligt jullie leven	<u>0</u>
in de handen ligt het leven van jullie vader	<u>1</u>
ontwijken / offerlint	<u>0</u>
was / lag	<u>1</u>
zomer / geslacht / tijdperk	<u>0</u>
voor ouders	<u>0</u>
gehoorzamen	<u>0</u>
Kolon 34 Maximumscore 2 Si pietas ulla est Als er enige vaderliefde / ouderliefde is / bestaat	
Niet fout rekenen: plichtsgevoel / eerbied	
Niet fout rekenen: als vaderliefde ook maar iets is	
of	<u>0</u>
vroomheid	<u>1</u>
vaderlandsliefde	<u>0</u>
was	<u>0</u>
als er geen vaderliefde / ouderliefde is	<u>0</u>
als vaderliefde iemand / enig / de enige is	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 35 Maximumscore 1 nec spes agitatis inanes, en jullie geen ijdele hoop koesteren,	
opdat niet	<u>0</u>
koester geen ijdele hoop	<u>0</u>
jullie koesterden	<u>0</u>
Kolon 36 Maximumscore 1 officium praestate patri bewijs(t) (jullie) vader een dienst	
jullie bewijzen / bewezen	<u>0</u>
een dienst van vader	<u>0</u>
vader bewijst / vaders bewijzen een dienst	<u>0</u>
de ouderdom (kolon 37) van vader	<u>0</u>
Kolon 37 Maximumscore 2 telisque senectam exigite en verdrijf(t) / verjaag(t) de / zijn (hoge) ouderdom / leeftijd met wapens / zwaarden / dolken / bijlen / messen	
Niet fout rekenen: speren / pijlen	
Jullie verdrijven / verdreven	<u>0</u>
telisque verbonden met kolon 36	<u>0</u>
tela weefsel	<u>0</u>
grijsaard(s)	<u>0</u>
opeisen / voortbrengen	<u>0</u>
Kolon 38 Maximumscore 1 et saniem coniecto emittite ferro!" en verdrijf / laat wegvloeien het (oude) bloed met een gerichte slag van het zwaard!"	
jullie verdrijven / verdreven	<u>0</u>
gooien / wegzenden	<u>0</u>
Kolon 39 Maximumscore 3 Haud tamen ictus ulla suos spectare potest, Maar / toch kon geen enkele / niemand haar (eigen) slagen aanschouwen	
Niet fout rekenen: maar toch kan niemand z'n / zijn slagen aanschouwen	
maar niemand kon hun slagen aanschouwen	<u>2</u>
maar niemand van hen kon de slagen aanschouwen	<u>2</u>
maar een enkele kon zijn / haar / hun slagen niet aanschouwen	<u>1</u>
maar zij kon niet zijn slagen aanschouwen (ulla niet vertaald)	<u>0</u>
maar geen enkele slag kon hen aanschouwen	<u>0</u>
de hunnen	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 40 Maximumscore 2 oculosque reflectunt en zij wendden de / hun ogen (af)	
hun ogen gingen terug	<u>0</u>
kalmeren / tot andere gedachten brengen	<u>0</u>
Kolon 41 Maximumscore 3 caecaque dant saevis aversae vulnera dextris. en zij gaven / brachten toe met afgewend gezicht wonden die ze zelf niet zien /zagen met woedende / razende / grimmige / wrede (rechter)handen.	
Niet fout rekenen: woedend / razend / grimmig gaven zij (enallage)	
hun ogen (kolon 40) die zij zelf niet zien /zagen	<u>1</u>
in de rug van een ander gaven zij wonden	<u>0</u>
aan de wreden gaven zij	<u>0</u>
aan de wrede handen gaven zij	<u>0</u>
verwond (gebiedende wijs)	<u>0</u>
met gunstige handen (dexter gunstig)	<u>0</u>
Kolon 42 Maximumscore 2 Ille (kolon 43) cubito tamen allevat artus Hij / die / deze hief toch zijn ledematen / lichaam op met / op zijn elleboog	
die elleboog / die ledematen	<u>0</u>
hij ligt / slaapt / ik lig / slaap	<u>0</u>
verlichten / helpen / zich herstellen	<u>0</u>
gewrichten / lichaamsdelen	<u>1</u>
nauw / strak	<u>0</u>
Kolon 43 Maximumscore 1 cruore fluens druipend / stromend van (het) bloed	
terwijl het bloed stroomde	<u>0</u>
met stromend bloed	<u>0</u>
slap / rustig / vloeiend	<u>0</u>
huilend	<u>0</u>
Kolon 44 Maximumscore 2 semilacerque toro temptat consurgere probeerde hij half in stukken gescheurd van het / zijn bed / doodsbed op te staan	
koord / lint / spier / stier	<u>0</u>
Indien ook in kolon 28, hier opnieuw aanrekenen.	
in / op het bed	<u>1</u>
voor / door het bed	<u>0</u>
aanvallen / aanraken / op de proef stellen	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 45 Maximumscore 3 et inter tot medius gladios pallentia brachia tendens en midden tussen zoveel zwaarden zijn bleke armen uitstrekkend	
Goed rekenen: met uitgestrekte bleke armen tussen zovelen de zwaarden uitstrekkend	<u>0</u>
midden tussen de zwaarden (tot vergeten)	<u>2</u>
tussen zoveel zwaarden de middelste / het midden middelste zwaarden	<u>0</u>
tussen blanke armen	<u>0</u>
zoveel bleke armen	<u>0</u>
bleek zijn armen uitstrekkend	<u>2</u>
Kolon 46 Maximumscore 1 "Quid facitis, gnatae? "Wat doen jullie / waarom doen jullie dit, dochters / kinderen?	
Wat deden jullie maken / bouwen	<u>0</u>
	<u>0</u>
Kolon 47 Maximumscore 2 Quis vos in fata parentis armat?" ait. Wie bewapent jullie om jullie vader te doden?" zei hij.	
Niet fout rekenen: bewapende / heeft bewapend wat bewapent jullie	<u>1</u>
waarom bewapenen jullie je	<u>0</u>
wie bewapenen jullie (zei) zij	<u>0</u>
	<u>0</u>
<i>De woorden Cecidere illis animique manusque zijn voorvertaald.</i> <i>De woorden Plura locuturo zijn voorvertaald</i>	
Kolon 48 Maximumscore 2 cum verbis guttura Colchis abstulit sneed de Colchische / Medea met woorden en al (hem) de keel / zijn keel af	
cum: toen / omdat / hoewel	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27, hier opnieuw fout rekenen. met woorden sneed zij (hem) de keel af	<u>0</u>
haar / hun keel	<u>0</u>
Colchis	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27, hier niet meer fout rekenen. de keel van de Colchische / Medea	<u>0</u>
hij sneed de Colchische / Medea de keel af	<u>0</u>
vraatzucht / druppel	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 49	
Maximumscore 2	
et calidis laniatum mersit in undis. en zij dompelde / gooide het verscheurde lichaam in het hete / warme water / de warme golven.	
verbergen / insteken	<u>1</u>
zij overstroomde het verscheurde lichaam met warm water	<u>0</u>
warm dompelde zij het verscheurde lichaam	<u>0</u>
het verscheurde lichaam dompelde haar / hem	<u>0</u>
hij dompelde het / haar / zijn verscheurde lichaam	<u>0</u>